

Veb dizajn

HTML

Internet pretraživač

- Kako bi pristupili veb stranicama koriste se internet pretraživači
- Firefox, Internet Explorer, Safari, Chrome, Opera
- Internet stranici se pristupa upisom internet adrese u pretraživač, praćenjem linka sa druge stranice ili korišćenjem bookmark-a.
- Nove verzije pretraživača podržavaju nove funkcionalnosti
- Korisnici možda neće koristiti najnovije verzije

Web server

- ▶ Kada se iz pretraživača pozove određena stranica poziv se prosleđuje veb serveru koji hostuje veb sajt
- ▶ Velike kompanije poseduju svoje veb servere, a moguće je koristiti i usluge *web hosting* kompanije
- ▶ Kako bi se pronašla adresa servera internet pretraživač se prvo povezuje sa DNS (*Domain Name System*) serverom
- ▶ DNS server vraća računaru IP adresu servera koji hostuje veb sajt i omogućava internet pretraživaču da se poveže sa serverom.

Uređaji

- Različiti uređaji se koriste za pristup veb stranici
- Različite veličine ekrana
- Različita brzina konekcije
- Različito okruženje u kom se upotrebljavaju
- *Screen readers* programi

Šta je HTML?

- ▶ HTML (HyperText Markup Language) je veoma jednostavan jezik koji služi za opis veb stranica
- ▶ HTML stranice imaju ekstenziju .html ili .htm, a nalaze se u određenom direktorijumu servera vezanog na Internet, što ih čini dostupnim na web-u.
- ▶ Pomoću HTML jezika se generišu dokumenti tipa hipertekst

Hipertekst

- ... je, tekst koji sadrži veze ili linkove ka drugim dokumentima ili na samog sebe.
- Hipertekst je skup stranica , međusobno povezanih linkovima koje su umetnute u stranice. Na ove linkove se može *kliknuti*.
- Za razliku od običnog teksta, koji se čita linearno (sleva na desno, odozgo naniže), hipertekst se čita prateći hiper-veze u tekstu, dakle, ne nužno na linearan način.

Jezici za opis hiperteksta

Najznačajniji jezici ove vrste su:

- SGML (*Standard Generalized Markup Language*),
- HTML (*HyperText Markup Language*),
- XHTML (*Expandable HTML*) i
- XML (*Extensible Markup Language*)

Alati i HTML

- Za generisanje HTML stranice potreban je najobičniji tekst editor, na primer Notepad.
- Nalazi se u Start meniju pod Programs->Accessories.
- Mogu se koristiti i specijalni alati (WYSIWYG, editor koda)
- Stranica se može videti u okviru Web browser-a

Pojam Taga

- HTML komande se pišu u vidu tzv. TAG-ova.
- Jedan tag je ustvari komanda koja govori browseru šta i kako da uradi tj. na koji način da prikaže sadržaj vaše stranice.
- HTML tagovi su "case insensitive" tj. svejedno je da li se pišu malim ili velikim slovima.

Tag

- Tagovi se pišu unutar oznaka "<" i ">" (bez znakova navoda) npr: **<html>**.
- Ovaj tag se nalazi na početku svakog HTML dokumenta
- Tag govori browseru da je fajl koji je upravo počeo da učitava HTML dokument i da kao takvog treba i da ga prikaže.
- Na kraj HTML dokumenta se stavlja završni HTML tag:**</html>**.
- Ovaj tag govori browseru da je to kraj HTML dokumenta. Većina tagova ima i početni i završni tag. Završni tag se dobija dodavanjem znaka "/" i označava mesto na kom prestaje dejstvo početnog taga.

Vrste tagova

- prosti tagovi za opisivanje jednostavnih elemenata logičke strukture. Oblika su: `<X>`
- složeni tagovi su zagrade oblika `<X>` y `</X>` kojima je opisan izgled dela teksta y.
- Moguce je koristiti attribute u okviru taga

`<X A1=a A2=b ...>` y `</X>`

koji pružaju dodatne informacije

Struktura HTML stranice

- Minimalna struktura HTML-dokumenta obuhvata tagove:
 - `<HTML>`, `</HTML>` - zagrade HTML-teksta;
 - `<HEAD>`, `</HEAD>` - zagrade zaglavlja, sadrži meta-definicije HTML-dokumenta;
 - `<TITLE>`, `</TITLE>` - zagrade za naziv HTML-dokumenta i
 - `<BODY>`, `</BODY>` - zagrade teksta obeleženog dokumenta.

Head deo

- Svaki HTML dokument se sastoji od dva dela: zaglavlja (engl. head) i tela (engl. body).
- Zaglavlje se odvaja tagovima `<head>` i `</head>` a telo dokumenta tagovima: `<body>` i `</body>`.
- Sve ono što se napiše u zaglavlju dokumenta neće se prikazati u prozoru browsera već obično služi samo da pruži neke informacije o stranici.

BODY deo

- Sve ono što je napisano između tagova **<body>** i **</body>** predstavlja telo dokumenta
- pojaviće se kao sadržaj prezentacije u prozoru browsera.

Izgled stranice

```
<html>
<head>
<title>
  ovde je naziv prezentacije
</title>
</head>
<body>
  ovde se unosi sve ono sto zelite da se vidi
  u prezentaciji
</body>
</html>
```


Izgleđ straneice

```
<html>
```

```
<body>
```

```
<h1>This is the Main Heading</h1>
```

```
<p>This text might be an introduction to the rest of  
the page. And if the page is a long one it might  
be split up into several sub-headings.</p>
```

```
<h2>This is a Sub-Heading</h2>
```

```
<p>Many long articles have sub-headings so to help  
you follow the structure of what is being written.  
There may even be sub-sub-headings (or lower-level  
headings).</p>
```

```
<h2>Another Sub-Heading</h2>
```

```
<p>Here you can see another sub-heading.</p>
```

```
</body>
```

```
</html>
```


Komentar

- ▶ Dodatna opcija omogućava da se obeleži komentar u HTML-obeleženom tekstu koji se neće videti u vizuelizaciji dokumenta.
- ▶ Na primer:

```
<!------- komentar ----->
```


Headeri

- ▶ Naslovi (engl. *headers*) se kodiraju prema relativnoj dubini ciframa od 1 do 6. Etiketa za naslov ima opšti oblik:

`<Hn> Naslov nivoa n </Hn>`

gde *n* uzima vrednosti od 1 do 6.

Headeri

`<H1> Naslov H1 </H1>`

`<H2> Naslov H2 </H2>`

`<H3> Naslov H3 </H3>`

- Navedeni kod se na HTML stranici prikazuje na sledeći način:

Naslov H1

Naslov H2

Naslov H3

Paragraf

levo

centrirano

desno

► Kod koji prikazuje gornji primer je:

```
<p align="left">levo
```

```
<p align="center">centrirano
```

```
<p align="right">desno
```


Font

` Ovde dodje vas tekst. `

` Ovde ide vas tekst. `

` Ovde ide vas tekst. `

Formatiranje

Bold	<code>Bold</code>
Strong	<code>Strong</code>
<i>Italic</i>	<code><i>Italic</i></code>
<u>Underline</u>	<code><u>Underline</u></code>
Strike	<code><strike>Strike</strike></code>
H ₂ O	<code>H₂O</code>
2 ³ =8	<code>2³=8</code>

Pozadina

```
<body bgcolor="#ffff00" text="#008000">
```

➤ ili

```
<body bgcolor="#ffff00" text="green">
```

➤ ili

```
<body bgcolor="yellow" text="#008000">
```

➤ ili

```
<body bgcolor="yellow" text="green">
```

```
<body background="pozadina1.jpg">
```

```
<body background="pozadina1.jpg"  
  bgcolor="#0000ff">
```


Pojam listi

- Liste u jeziku HTML su navođenje, popisivanje određenih delova teksta
- *nenumerisane,*
- *numerisane*
- *neuređene* liste.

Numerisane i nenumerisane liste

- Numerisane liste koriste **** tag, a nenumerisane liste **** tag.
- Pojedine stavke liste se definišu pomoću **** taga (ovaj tag ne zahteva završni tag)

Nenumerisane liste

- To su liste sa kojima se nabrajaju stavke, bez navođenja rednog broja.

Na primer:

- apples
- bananas
- grapefruit

Nenumerisane liste

Kod za prethodni primer je:

```
<UL>  
  <LI> apples  
  <LI> bananas  
  <LI> grapefruit  
</UL>
```

Nenumerisane liste

Opšta struktura za ovu vrstu lista je (UL – unordered list):

** Element 1 liste**

** Element 2 liste**

.....

Nenumerisane liste

- ▶ Da se promeni okruglo dugme može se regulisati odgovarajućim atributom.
- ▶ Atribut je **type** koji može uzimati vrednosti:
 - circle - okruglo dugme
 - disc - ispunjeno okruglo dugme
 - square - kvadratno dugme

Nenumerisane liste

Primer sa kvadratnim dugmicima:

- ▶ prolece
- ▶ leto
- ▶ jesen
- ▶ zima

a odgovarajući HTML kod je:

```
<ul type="square">  
<li>prolece  
<li>leto  
<li>jesen  
<li>zima  
</ul>
```


Numerisane liste

- To su liste sa rednim brojem stavke.
- Opšta struktura je (OL - ordered list):

```
<OL>  
  <LI> Element 1 liste  
  <LI> Element 2 liste  
  . . . . .  
</OL>
```


Numerisane liste

► Primer:

Godisnja doba su:

1. prolece
2. leto
3. jesen
4. zima

► koji se dobija sledećim HTML kodom:

Godisnja doba su:

```
<ol>  
<li>prolece  
<li>leto  
<li>jesen  
<li>zima  
</ol>
```


Numerisane liste

➤ Atribut **type**:

A - velika slova

a - mala slova

I - rimski brojevi

i - mali rimski brojevi

Numerisane liste

I. prolece

II. leto

III. jesen

IV. zima

➤ odgovarajući HTML kod:

```
<ol type="I">
```

```
<li>prolece
```

```
<li>leto
```

```
<li>jesen
```

```
<li>zima
```

```
</ol>
```

Definicione liste

- Ovaj oblik liste se dobija sa **<dl>** tagom. Svaka stavka ovakve liste se sastoji iz dva dela:
 - **termina** koji se definiše
 - i njegove **definicije**.
- Termini zapocinju **<dt>** tagom, a njihove definicije **<dd>** tagom.
- Termini se poravnavaju uz levu marginu a njihove definicije se pojavljuju u novom redu i pomerene su za određen broj mesta.

Definizione liste

Opšta stuktura je:

<DL>

<DT> odrednica 1 <DD> opis odrednice 1

<DT> odrednica 2 <DD> opis odrednice 2

.....

</DL>

Definizione liste

Primer za ovu vrstu listi je:

Prolece:

traje od 21. marta do 21. juna.

Leto:

traje od 21. juna do 21. septembra.

Jesen:

traje od 21. septembra do 21. decembra.

Zima:

traje od 21. decembra do 21. marta.

Definizione liste

HTML kod za prethodni primer je:

```
<dl>
```

```
<dt>Prolece:
```

```
<dd>traje od 21. marta do 21. juna.
```

```
<dt>Leto:
```

```
<dd>traje od 21. juna do 21. septembra.
```

```
<dt>Jesen:
```

```
<dd>traje od 21. septembra do 21. decembra.
```

```
<dt>Zima:
```

```
<dd>traje od 21. decembra do 21. marta.
```

```
</dl>
```


Definizione liste

Još jedan primer:

<DL>

<DT> -i

<DD>invokes NCSA Mosaic for
Microsoft Windows using the
initialization file defined in the path

<DT> -k

<DD>invokes NCSA Mosaic for
Microsoft Windows in kiosk mode

</DL>

Definizione liste

Rezultat:

-i

invokes NCSA Mosaic for Microsoft Windows using the initialization file defined in the path.

-k

invokes NCSA Mosaic for Microsoft Windows in kiosk mode.

Lista unutar liste

Unutar neke liste može se definisati nova lista. Na primer:

```
<UL>  
  <LI> A few New England states:  
    <UL>  
      <LI> Vermont  
      <LI> New Hampshire  
      <LI> Maine  
    </UL>  
  <LI> Two Midwestern states:  
    <UL>  
      <LI> Michigan  
      <LI> Indiana  
    </UL>  
</UL>
```


Lista unutar liste

Rezultat prethodnog primera:

- A few New England states:
 - Vermont
 - New Hampshire
 - Maine
- Two Midwestern states:
 - Michigan
 - Indiana